

ZALA MEGYEI LEVÉLTÁR

Zalaegerszeg, Széchenyi tér 3.

Postacím: 8901 Zalaegerszeg, Pf.: 110 ■ Tel.: 92/510-030, 598-956, 598-957 ■ Fax: 92/510-029
Számlasszám: 14100347-11257449-01000004 ■ E-mail: zalalev@dfmk.hu ■ Honlap: <http://www.zml.hu>

Iktatószám:
Ügyintézőnk:
Tárgy:

Hív. szám:
Ügyintézőjük:
Melléklet:

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

a „The History of Families and Household: Comparative European Dimensions” című londoni konferencián való részvételről

Pályázati azonosító: 2207/0242

A Zala Megyei Levéltár a Tisztelt Igazgatóságához 2010. március 30-án benyújtott pályázat folytán, a Levéltári Szakmai Kollégium 044/22/10 számú döntése értelmében támogatást nyert a „The History of Families and Household: Comparative European Dimensions” (Család- és háztartástörténet európai összehasonlításban) című londoni konferencián való részvételre.

A konferencia 2010. június 24-26. közt zajlott, helyszíne a Londoni Egyetemen, a Senate House-ban székelő Institute of Historical Research (Történeti Kutatások Intézete) volt. Ez utóbbi intézmény vállalta magára a konferencia szervezését is, amely folytatását képezte a Bukarestben, a New Europe College-ben 2006 júniusában rendezett tanácskozásnak. Az intézet Európa különböző részein (Nyugat-Európa, Közép- és Délkelet-Európa) élő, család- és háztartástörténettel, valamint társadalomtörténettel foglalkozó kutatókat, zömében egyetemi tanárokat, hívott meg előadás tartására. A Zala Megyei Levéltár főlevéltárosa, Foki Ibolya 2009 végén szintén felkérést kapott. Előadásának előzetes témavázlatát 2010. január 15-ig kellett elküldenie. A beérkezett színpontok alapján egy neves történészekből álló, nemzetközi szakbizottság választotta ki a konferencia végleges résztvevőit, akik közé kolléganőnk is bekerült. A háromnapos rendezvény kétnapos szimpóziumot és egynapos műhelymunkát foglalt magába. A szimpózium tárgya a következő, fő kérdéskörök körül összpontosult:

- Család- és háztartástörténet földrajzi megközelítésben
- Szülők, gyerekek, nevelés
- Együttélés, rokonság, gazdálkodás
- Család, vallás és állam
- Lelki rokonság és vallási megosztottság Európában: katolikus, protestáns, ortodox
- Családtörténet és egyéb tudományterületek
- A családtörténet ortodox forrásai
- Családszerkezet
- Városi és vidéki: ellentétek és kapcsolódások
- Öregség, visszavonulás, hagyaték
- Családi stratégiák

A tizenkilenc országból érkezett negyven előadó az első két napon a fenti témakörök megvitatását tűzte ki célul, különös hangsúlyt helyezve a társadalomszerkezet és a népesedés történeti aspektusaival foglalkozó cambridge-i munkacsoport módszereire. A plenáris ülésen Pat Thane professzor, a Jelenkori Brit Történeti Központ igazgatójának üdvözlő szavai után Pier Paolo Viazzonak, a Torinói Egyetem professzorának nyitó előadása következett „Looking East:

What Can Historical Studies of Eastern Countries Contribute to Current Debates on Commonalities and Divergences in Family, Kinship and Welfare Provision in Europe, Past and Present?” (Kelet felé tekintés: Mivel járulhatnak hozzá a kelet-európai országok történeti tanulmányai a családokban, a rokonsági kapcsolatokban és a jóléti gondoskodásban megmutatkozó, múltbéli és jelenkori, közös európai vonásokról és eltérésekről zajló, mostani vitához?) címmel. Ezt követően kijelölt szekcióvezetők irányításával két napon keresztül több szekcióban, párhuzamosan zajlott a munka.

Foki Ibolya előadása, mint az a mellékelt programból is kitűnik, az „Együttélés, rokonság, gazdálkodás” címet viselő szekcióban hangzott el „The Dimensions of Life and Death in the Life of a Hungarian Noblewoman from the Provinces (Borbála Simonfy’s Pious and Rugged Life)” [Élet és halál dimenziói egy vidéki, magyar nemesasszony életében. (Simonfy Borbála kegyes és küzdelmes élete)] címmel a konferencia első napján, azaz 2010. június 24-én délután. Az előadó a Zala Megyei Levéltárban fellelhető, gazdag forrásbázis (végrendeletek, hagyatéki összeírások, osztálylevelek stb.) alapján vázolta fel a zalaegerszegi nemesi családból származó Simonfy Borbála életútját. A családi háttérből és a rangon aluli házasságkötésből (egyszerű iparosemberhez ment férjhez) kiindulva mutatta be azt a társadalmi környezetet, amelyben Simonfy Borbálának tekintélyt kellett szereznie, és meg kellett állnia a helyét nemcsak asztalosmester férje mellett, hanem az ő halálát követően is, egyedül, még hosszú éveken át. Az előadás egyaránt érintette a család anyagi helyzetét, társadalmi kapcsolatait, valamint a város közösségében betöltött szerepét. Az előadások után minden szekcióban vitára került sor, ahol a résztvevők az elhangzottak kapcsán felvetődött kérdéseket elemezték. Foki Ibolya előadása után a magyarországi, gyámsági joggyakorlatot illetően intéztek kérdéseket az előadóhoz.

Foki Ibolya a fenti szekció mellett még további, öt szekció (Család- és háztartástörténet földrajzi megközelítésben; Lelki rokonság és vallási megosztottság Európában: katolikus, protestáns és ortodox; Családtörténet és egyéb tudományterületek; Családszerkezet; Öregség, visszavonulás, hagyaték) munkájában vett részt. A „Lelki rokonság és vallási megosztottság Európában: katolikus, protestáns és ortodox”, valamint a „Családtörténet és egyéb tudományterületek” című szekciókban szólott hozzá az ott tárgyalt témákhoz.

A harmadik napon az összes előadó részvételével műhelymunka következett. Itt előre megadott, angol nyelvű szakirodalom alapján három fő kérdéskört vitattak meg: 1. A családtörténet forrásai 2. Peter Laslett definíciója és osztályozási rendszere 3. Mennyiségi és minőségi elemzések a családtörténetben. Foki Ibolya hozzászólásaival ebben is aktív szerepet vállalt.

A kétnapos szimpózium és az egynapos műhelymunka késő délutánba nyúló programja mellett a szervezők egyéb, kötetlen alkalmakat is biztosítottak a megjelentek szakmai tapasztalatainak kicserélésére. Ilyen volt az Institute of Historical Research által a konferencia első napjának estjén adott fogadás, illetve a második nap estjén rendezett közös vacsora.

Az egész háromnapos rendezvény legfőbb szakmai hozadéka a „Család és háztartás” témaköréhez kapcsolódó, történeti antropológiai, történeti statisztikai és egyéb megközelítések sokféleségének megismerése. Már a cambridge-i munkacsoport kutatásai kapcsán felvetődött a kérdés: létezik-e klasszikus, európai háztartás- és családmodell? A kérdést csak úgy lehet megválaszolni, hogy az eddigi vizsgálatokat ki kell egészíteni kelet-európai kutatásokkal. Ahogy a konferencián elhangzott: Kelet-Európa sokáig „hiányzott a képből”. A háztartás típusok és családmodellek kialakulásában mindig is gazdasági és kulturális tényezők sokasága játszott közre. Annyiban létezhet egységes európai modell, amennyiben létezik Európa kulturális egysége, s amennyiben a kelet- és nyugat-európai civilizációk közötti határvonalak egybeolvadnak. Az eltérő háztartás típusok és családmodellek létrejöttét történelmi hagyományok is befolyásolták. Az orosz obscsinától és a balkáni zadrugától kezdve az európai muszlim közösségeken át a mediterrán és észak- illetve

nyugat-európai családmodellekig és háztarás típusokig nagyon sokféle variáció írható le és mutat-
ható be. Makroregionális különbségek mindenképpen léteznek. A közös európai gyökerek meg-
léséhez ezeket a vizsgálatokat további, a kelet-európai országokra is kiterjesztendő, széleskörű
kutatásokkal kell finomítani.

Zalaegerszeg, 2010. augusztus 17.

F. J. Ibolya

Foki Ibolya
főlevéltáros